

Formats didàctics concordants amb les formes de producció i cultura actuals

Joan MALLART I NAVARRA
Universitat de Barcelona
Societat Catalana de Pedagogia

1. QUÈ CAL ENSENYAR EN EL BATXILLERAT, A LA CATALUNYA DEL SEGLE XXI?

Què (ensenyar) influeix en com (aprendre). Diferents maneres d'ensenyar en funció de la matèria. Canvi d'enfocament actual, competències específiques i formació global.

Formació completa integral, atenció a les intel·ligències múltiples.

Transdisciplinarietat: visió global integrada.

Ecoformació: educació sostenible, responsable amb la continuïtat de l'espècie i de l'entorn.

Responsable amb la llengua i la cultura pròpia del país i compromesos amb la gent.

2. COM ENSENYAR A L'ÈPOCA DIGITAL?

Desavinença entre la pedagogia (didàctica) i l'educació secundària postobligatòria: d'això tan lamentable no n'hi ha un sol culpable, les responsabilitats són compartides des de les dues bandes. Assumirem l'exigència d'investigar molt més en la didàctica d'aquesta etapa.

3. HA DE SER PROPEDÈUTIC EL BATXILLERAT?

La resposta condicionarà la metodologia. La vida no és només preparar-se per a un examen.

En quina mesura ha de ser propedèutic? Com més breu sigui l'etapa, més

tendència tindrem a considerar-lo com una fase preparatòria de transició a la universitat. Però el batxillerat té entitat pròpia. L'especificitat del batxillerat rau en el fet que quasi tot el que sabem ho vam aprendre allí, encara que algunes coses no les hem fetes servir mai. Ens ha donat la cultura general. I l'interès per seguir aprenent, gràcies al valor atorgat al coneixement.

4. EQUILIBRI ENTRE LA MOTIVACIÓ DE L'APRENENTATGE I L'ESFORÇ

Relació amb la vida i amb l'entorn.

Amor a la ciència, la cultura i el pensament.

Passió per la llengua, la literatura, la geografia i la història del país.

Sensibilitat per l'art.

Compromís ètic, cívic i polític, que res humà no ens sigui aliè: ciutadania planetària.

Obertura a la dimensió espiritual, sense oblidar el cos i la salut.

5. METODOLOGIA CENTRADA EN UN PROCÉS DE RECERCA

Tot allò que ens diguin o que ens donin ja fet ens impedirà d'aprendre-ho per nosaltres mateixos.

Potser no hauríem d'ensenyar res. Només hauríem d'ajudar a fer aprendre: aconseguir que els alumnes aprenguessin. Cal fer molta més pràctica, experiència i experimentació a l'aula, al taller, al laboratori, a la biblioteca, a la xarxa, a la realitat de la vida. Cal utilitzar eines de la indagació i l'aprenentatge per descobriment. Això no suposa que l'aprenentatge no hagi de ser sistemàtic igualment.

És imprescindible fer ús de les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement (TAC), de les xarxes socials, d'Internet... Aquest és el món en què viuen els nostres fills, els joves d'avui.

Altres metodologies recomanables possibles són l'aprenentatge basat en problemes i els estudis de cas, qualsevol estratègia que mobilitzi l'activitat de l'alumnat i el comprometi totalment.

6. ESCURÇAR EL CURRÍCULUM

«Deixar anar llast» i fugir dels «lladres de temps»: esporgar el currículum de continguts inútils. Anar a allò que és fonamental. Assegurar allò que és bàsic i tam-

bé fugir de l'enciclopedisme passat. Sense renunciar a una cultura àmplia universal i catalana.

Prioritzar la creativitat abans que la repetició, la col·laboració abans que la competitivitat. Concedir temps per poder usar metodologies participatives (pedagogia lenta) i per assimilar els aprenentatges de manera personal i assolsegada.

Ja no es pot ensenyar sense tenir molt present que els joves viuen del tot immersos en la societat del coneixement (i de la informació). Les tecnologies han revolucionat la vida actual i també la manera d'aprendre. Els avenços de la neurociència—quan espuguin aplicar—han de fer progressar els mètodes d'ensenyament. Però cal molta més recerca.

El batxillerat potser ja és democràtic, però encara no és just. La LOGSE era comprensiva i la LOE, inclusiva. Ara no s'ha de caure en cap selecció elitista. El batxillerat ha de ser per a qui el cursi una font d'equitat, d'igualtat d'oportunitats i de mobilitat social sense discriminacions. I també ha de ser la manera més poderosa d'elevant el nivell cultural i espiritual del nostre poble.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- BAZ, F.; LÓPEZ, M. (1994). *La configuración del bachillerato en la LOGSE*. Madrid: CECE.
- BENEDITO ALBEROLA, José; CAVERO MONTORI, María Pilar (2000). «Lo que va de ayer a hoy: del BUP al bachillerato LOGSE». *Cátedra Nova* [Badajoz], núm. 11, p. 17-20.
- «Decret 142/2008, de 15 de juliol, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del batxillerat» (2008). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 5183 (29 juliol).
- GALLEGO HERRERA, Joan Carles (2000). «La reforma educativa i el batxillerat». *Guix*, núm. 71, p. 39-46.
- GIMENO SACRISTÁN, José (2012). «El bachillerato: comienza el debate». *El País* (12 gener).
- GIMENO SACRISTÁN, José; CARBONELL SEBARROJA, Jaume (coord.) (2004). *El sistema educativo: Una mirada crítica*. Barcelona: Cisspraxis.
- GINÉ, Núria; PARCERISA, Artur (2000). *Evaluación en la educación secundaria: Elementos para la reflexión y recursos para la práctica*. Barcelona: Graó.
- GONZÁLEZ SOTO, Ángel Pío; FERRERES, Vicente; JIMÉNEZ, Bonifacio (1988). *La enseñanza secundaria: Estado de la cuestión*. Barcelona: ICE: PPU.
- MARCHESI, Álvaro; MARTÍN, Elena (2002). *Evaluación de la educación secundaria: Fotografía de una etapa polémica*. Madrid: Fundación Santa María. Instituto de Evaluación y Asesoramiento Educativo (IDEA).
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA (1991). *Bachillerato: estructura y contenidos*. Madrid: MEC.
- NARCISO CAMPILLO, José Luis (2000). «El bachillerato LOGSE: expectativas y contrastes». *Cátedra Nova* [Badajoz], núm. 11, p. 21-45.
- «Orden ESD/1729/2008, de 11 de junio, por la que se regula la ordenación y se establece el currículo del bachillerato» (2008). *Boletín Oficial del Estado* (18 juny).
- PRATS, Joaquim (2002). *La secundària a examen*. Barcelona: Proa.

- PRATS, Joaquim; RAVENTÓS, Francesc (dir.) (2005). *Els sistemes educatius europeus. ¿Crisi o transformació?* Barcelona: Fundació La Caixa.
- «Real decreto 1467/2007, de 2 de noviembre, por el que se establece la estructura del bachillerato y se fijan sus enseñanzas mínimas» (2007). *Boletín Oficial del Estado* (6 novembre).
- ROCA, Enric (2011). «Més batxillerat. Si volem millorar el sistema educatiu hem d'analitzar a fons què passa a les aules». *El Punt Avui* (24 desembre).
- TESTART, Marc (2012). «L'INS de Llançà impartirà el batxillerat francès». *Empordà* (15 maig).
- VIÑAO, Antonio (2011). «Del bachillerato de élite a la educación secundaria para todos (España, siglo XX)». A: VICENTE Y GUERRERO, Guillermo (coord.). *Historia de la enseñanza media en Aragón*. Saragossa: Institución Fernando el Católico, p. 449-472.
- (1996). «La crisis del bachillerato tradicional y la génesis de la educación secundaria». A: GÓMEZ GARCÍA, María Nieves (ed.). *Pasado, presente y futuro de la educación secundaria en España*. Sevilla: Kronos, p. 137-155.